

od riječi uzme i proširi u značenju okrugloga prostora sa spomenicima. Samo treba malo jezične odvažnosti pa upotrijebiti jednu od njih. U početku je to lakše pogotovu što je to naziv za spomen-trg koji je blizak vlastitomu imenu. Kad na početku netko smion počne upotrebljavati jedan naš naziv, on se lakše proširi, nego ako se najprije proširi tuđica

pa se poslije traži zamjena. Ako se i nađe, pa makar bila i dobra, teže poslije potisne tuđicu. Zato je hrvatski naziv najbolje naći i početi rabiti odmah na početku.

Rekoh što sam imao reći što ne znači da netko ne može tim prijedlozima dodati i svoj, možda još bolji.

Stjepan Babić

OSVRTI

KAKO SE SKLANJAJU PATER I JUPITER

Pater i *Jupiter* imenice su latinskoga podrijetla: *pater* znači „otac, često upotrijebljen i uz ime npr. redovnika isusovca”, *Jupiter* je vrhovni rimski bog Jupiter. Kako je poznato, u nas nalazimo njihovu dvojaku sklonidbu: ili s očuvanim sufiksom *-ter* u svim padežima, kako je i u nominativu (dakle: *pater*, *patera*, *pateru...*, *Jupiter*, *Jupitera*, *Jupiteru...*) ili s nepostojanim *e* u *-ter* (osim nominativa, dakle: *pater*, *patra*, *patru...*, *Jupiter*, *Jupitra*, *Jupitru...*).

Smatram da treba u svim padežima (osim u nominativu) provesti oblike bez *e*: *patra*, *patru*, *s patrom...*, *Jupitra*, *Jupitru*, *s Jupitrom*, pa tako i u pridjeva – *patrov* i *Jupitrov*. Evo razloga.

Po sklonidbi *pater* je u latinskom potpuno jednak imenici *frater*, koju mi pohrvaćujemo kao *fratar*, poput *ministar*, *magistar*, *arbitar*, *septembar*, *oktobar...*, od latinskih: *minister*, *magister*, *arbitar*, *september*, *october...* Sve njih (bez obzira, pripadaju li u latinskom 3. ili 2. sklonidbi), kad ih pohrvaćujemo, sklanjamo s nepostojanim *a*: *fratra*, *magistra*, *septembra...* U latinskom je doduše

drugačiji glasovni proces u *frater* i genitivu s ostalim padežima bez *e* (*fratris*, *fratri...*), negoli je nepostojano *a* u hrvatskom (*fratra*, *fratru...*), ali je izraz, s obzirom na nepostojano *e*, odnosno, nepostojano *a*, isti – nema u padežnim oblicima nepostojanoga *e*, odnosno, nepostojanoga *a* (lat. *frater*, *fratris*, *fratri*, hrv. *fratar*, *fratra*, *fratru*). I ime boga *Jupiter* i njemu slični *Aleksandar*, *Silvestar* i dr. imaju iste padežne oblike, bez *a*: *Aleksandra*, *s Aleksandrom*, *Silvestra*, *o Silvestru*, *Silvestrovo*.

I još jedna napomena: *pâter* mora imati brzi naglasak i u hrvatskom i u latinskom, a ne dugosilazni *pâter* i ne dugouzlazni *pâter*, kako ga bilježe Klaić u Rječniku stranih riječi i Šonje u Rječniku hrvatskoga jezika i počesto ga čujemo od ortodoksnih štokavaca.

Sažmimo u kratkim rečenicama gornja zapažanja o sklonidbi imenica *pater* i *Jupiter*: U crkvi se moli *pater* Ivan. Dobio sam molitvenik od *patra* Ivana. Dao sam knjigu *patru* Ivanu. Vidio sam *patra* Ivana. Pročitao sam *patrovu* knjigu. Rimski je bog *Jupiter*. Rimljani se mole *Jupitru*. Svi čitatelji poznaju boga *Jupitra*. Junona je žena *Jupitrova*.

Vladimir Vratović